

Sveriges Ingenjörer

Box 1419, 111 84 Stockholm
Besöksadress Malmskillnadsgatan 48
Telefon 08-613 80 00, fax 08-796 71 02
info@sverigesingenjorer.se
www.sverigesingenjorer.se

2021-03-09

Justitiedepartementet

Ju2020/04525/L1

Remissvar

Bättre skydd för tekniska företagshemligheter

Sveriges Ingenjörer har beretts tillfälle att lämna synpunkter på regeringens promemoria Bättre skydd för företagshemligheter, Ds 2020:26.

Promemorian föreslår en utökad kriminalisering för angrepp på företagshemligheter av teknisk natur som tar sikte på den som har lovlig tillgång till en företagshemlighet och olovligen utnyttjar eller röjer densamma. De personer som träffas av den föreslagna utvidgningen av straffansvaret är typiskt sett många gånger anställda eller före detta anställda arbetstagare.

Generella synpunkter

Sveriges Ingenjörer vill inledningsvis framhålla att förbundet har uppfattningen att svensk rätt redan idag erbjuder en adekvat skyddsnivå för företagshemligheter och att de civilrättsliga sanktioner som står till buds i form av skadestånd samt arbetsrättsliga åtgärder i de allra flesta fall verkar tillräckligt preventivt. Det ska enligt Sveriges Ingenjörer inte förekomma straffsanktioner mot brott mot avtalsförpliktelser som redan har verkningsfulla civilrättsliga sanktioner. Straffsanktioner ökar risken för inlåsningseffekter och minskad rörlighet på arbetsmarknaden. Något konstaterat behov av ett utökat straffansvar kan heller inte anses föreligga.

Sveriges Ingenjörer konstaterar att ett utvidgat straffansvar för brott mot lagen om företagshemligheter diskuterats alltsedan domen i det s.k. Ericsson-målet år 2003 då en anställd vid Ericsson, åtalad för företagsspioneri, frikändes eftersom han hade lovlig tillgång till de företagshemliga och säkerhetsklassade dokument han lämnat ut och således inte olovligen hade berett sig tillgång till informationen ifråga. Mot bakgrund av att informationen dessutom i ett senare led hade vidarebefordrats till en utländsk underrättelseofficer och således kommit främmande makt tillhanda höjdes röster för att straffansvaret var otillräckligt och behövde utvidgas.

De lagförslag som därefter lämnats har inte lett till lagstiftning. De förslag som presenterats har sammantaget ansetts för långtgående. Även om det är rimligt att utvidga det kriminaliserade området till sådana situationer som Ericsson-målet rörde har de tidigare lagförslagen även kommit att omfatta fall där straffansvar måste uppfattats som i högsta grad tveksamt.

Även denna gång synes samma misstag upprepas. Även om promemorians förslag till utvidgat straffansvar begränsats på vissa sätt omfattar den föreslagna nykriminaliseringen gärningar som på intet sätt kan beskrivas vara straffvärda i samma utsträckning som i Ericsson-målet. Det straffbara området som nu föreslås blir enligt Sveriges Ingenjörers uppfattning alltför omfattande.

I likhet med vad regeringen uttalade med anledning av 2018 års proposition anser Sveriges Ingenjörer att straffsanktioner endast bör förekomma i de fall då det inte råder någon tvekan om att arbetsrättsliga åtgärder och skadeståndsskyldighet inte är tillräckligt avskräckande eller ingripande. Skadestånd i kombination med arbetsrättsliga sanktioner utgör i majoriteten av fall av brott mot FHL en fullt tillräcklig sanktionsform. Det straffbara området borde således avgränsas ytterligare enligt Sveriges Ingenjörers uppfattning.

Mot denna bakgrund avstyrker Sveriges Ingenjörer promemorians förslag om ett utökat straffansvar i dess föreslagna omfattning.

Sveriges Ingenjörers synpunkter mer i detalj

6.1 Företagshemligheter av teknisk natur

Sveriges Ingenjörer delar förvisso bedömningen i promemorian att hotet från resursstarka aktörer, däribland främmande makter, sannolikt riktas mot just tekniska företagshemligheter såsom dessa definierats i promemorian. Ett angrepp på just denna typ av företagshemligheter skulle alltså i särskilt allvarliga fall kunna motivera ett utökat straffansvar. Sveriges Ingenjörer instämmer helt i bedömningen att skyddet för kommersiella företagshemligheter samt administrativa företagshemligheter lämpligen tillgodoses med skadestånd samt arbetsrättsliga sanktioner.

6.2 Olovligt utnyttjande och olovligt röjande

De angrepp på företagshemligheter som enligt förslaget ska omfattas av nykriminalisering är såväl olovligt utnyttjande som olovligt röjande. Med olovligt utnyttjade avses ett kommersiellt utnyttjade där någon i egen verksamhet praktiskt tillämpar den informationen som utgör företagshemligheten. Med röjande avses att angriparen avslöjar hemligheten för något annat och det saknas i princip betydelse om röjandet sker mot ersättning eller inte. Promemorians utgångspunkt anges samtidigt vara att en utökad kriminalisering ska ske återhållsamt.

Enligt Sveriges Ingenjörers uppfattning finns det all anledning att begränsa det straffbara området till att enbart avse olovligt röjande av företagshemligheter av teknisk natur. En sådan avgränsning skulle, precis som promemorian påpekar, innebära att de särskilt straffvärda gärningarna som till exempel ett röjande till en främmande makt som inte omfattas av spioneribestämmelsen, skulle omfattas av straffansvar. Sveriges Ingenjörer har svårt att dela promemorians uppfattning att det inte skulle vara en tillräcklig effektiv sanktion att ett olovligt utnyttjande av en företagshemlighet sanktioneras med skadestånd. Straffansvar blir med den nu föreslagna regleringen aktuellt även när en anställd även i relativt blygsam omfattning utnyttjar kunskap som han eller hon förvärvat i sin yrkesutövning. Det handlar här typiskt sett om kommersiella utnyttjanden i huvudsak från anställda eller tidigare anställda

som förvisso kan vara klandervärda och innebära risk för skada för men som knappast kan anses motivera straffrättsliga sanktioner från samhällets sida. En sådan avgränsning ligger dessutom helt i linje med att en utvidgad kriminalisering ska ske återhållsamt.

6.4 Straffansvar förutsätter synnerliga skäl efter att deltagandet upphört

Förslaget innebär att det för straffansvar efter det att deltagandet i verksamheten upphört krävs synnerliga skäl. Sveriges Ingenjörer anser att den begränsning av straffansvar som kravet på synnerliga skäl innebär skulle kunna vara en lämplig avgränsning inte enbart efter att deltagandet i rörelsen eller verksamheten upphört utan även under den tid då deltagandet i verksamheten pågår. På ett sådant sätt skulle straffansvar begränsas till de mer klandervärda situationerna även under pågående anställning eller uppdrag.

6.8 Ringa fall ska inte omfattas av straffansvar

Enligt promemorians förslag ska ringa fall av olovligt utnyttjande och olovligt röjande av företagshemlighet inte omfattas av straffansvar. Sveriges Ingenjörer anser att detta utgör en för snäv och otillräcklig begränsning av det straffbara området särskilt som detta innebär att endast gärningar som framstår som bagatellartade ska undantas från straffansvar.

För det fall att ett utökat straffansvar införs bör fokus istället vara att endast mer kvalificerade fall av utnyttjande och röjande av företagshemlighet omfattas av det utökade straffansvaret. För att inte låta straffansvaret omfatta andra handlingar än de mest klandervärda borde således en annan avgränsningsmetodik övervägas än att enbart undanta ringa fall från straffansvar.

6.12 Åtalsplikt

Promemorian föreslår att åtalsplikt ska gälla och att det inte bör införas någon särskild åtalsprövningsregel. Samtidigt har i promemorian vid flera tillfällen anknytningen mellan det immaterialrättsliga skyddet och skyddet för företagshemligheter poängterats. Enligt Sveriges Ingenjörers uppfattning borde

det mot denna bakgrund införs åtalsbegränsningar i vart fall på det sättet att åtalsprövningsreglerna tilläts anknyta till de immaterialrättsliga lagarna på så sätt att åklagare endast ska få väcka allmänt åtal för brott om åtalet är motiverat från allmän synpunkt. Allmänt åtal bör endast komma ifråga när det rör sig om förfaranden där det finns ett tydligt samhällsintresse av ett straffrättsligt ingripande.

SVERIGES INGENJÖRER

Magnus Bäckström
Enhetschef

Heléne Robson
Chefsjurist